

מתוק מדבש

כניסת השבת – 16.45
יציאת השבת – 17.54
רבנו תם (72 דקות זמניות) - 18.20
(אופק חדרה)

יום שישי בשעה 15.45 שיעור 'בואי כלה'
על פרשת השבוע: (להאזנה 03-6171111)
ביום שבת קודש 15.00 דרשה ושיעור
מנחה בשעה 16.00
ביהכ"נ 'בית יוסף' א.ת.ג, אולגה
פראנקל הפא"מ פא"מ ה'

שנה תשיעית - גיליון 346
פרשת בשלח
שבח שירה תשפ"ג

לקט חידושי תורה מתוך שיעור פרשת השבוע שנאמרו ע"י
הרב ברוך בוקרה שליט"א
פנתי הכנסת 'פית יוסף' ו'אפנת אחים' אפנת אולגה
ניתן לשמוע את שיעורי הרב ב'קול הלשון' בטלפון 073-2951228

ופרעה הקריב ויראו מאוד וצעקו בני ישראל אל ה' (יד', י')

רש"י: תפשו אמנות אבותם בידיהם למה אנחנו מתפללים? אז בפשטות כדי להיוושע מהצרות. אומר רבי ירוחם ממיר זצ"ל: בדיוק להיפך, הצרות נועדו כדי שנתפלל ותכלית התפילה היא כדי להתחבר ולשמור על קשר עם הקב"ה וזהו שנאמר (שיר השירים ב', יד') 'השמיעני את קולך כי קולך ערב'...

בפרשת פיטום הקטורת נאמר 'הדק היטב היטב הדק מפני שהקול יפה לבשמים' והסביר הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זיע"א (מהרב בנציון סנה שליט"א): למה הקב"ה טוחן אותנו 'הדק היטב היטב הדק' בצרות וייסורים? התשובה: כדי שאנו נשפר את מעשינו ונתפלל אליו. וזה 'מפני שהקול (של התפילה) יפה לבשמים' דהיינו יפה לה' היושב בשמים. **מתוק מדבש!**

כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם: ה' ילחם לכם ואתם תחרישון (יד', יג-יד)

הרב מרדכי אליהו זצוק"ל ביאר נפלא: הקדמה: 'תחרישון' הכוונה תשתקו ואני אלחם לכם ואילו התרגום יונתן ביאר 'ואתם תחרישון' - תתפללו.

ולפי זה דרש הרב שאפשר לחתוך את הפסוק הראשון 'לא תוסיפו לראותם (את המצרים) עוד. וההמשך הוא 'עד עולם ה' ילחם לכם' בתנאי ש'אתם תחרישון' והכוונה היא תתפללו אלי (ותשתקו בתקשורת) ואם תשאלו כיצד ניתן לחתוך פסוק באמצע? עונה הרב זצ"ל: יש ראייה מהפסוק (שיר השירים א', ט') 'לסוסתי ברכבי פרעה דימיתך רעייתך' מה זה 'דימיתך'? האם שייך שאדם יאמר לאשתו: 'רעייתך היקרה, את דומה בדיוק לסוסה של פרעה?' הרי זה לא שייך...

אלא מסביר רבי שמעון בר יוחאי זיע"א 'דימיתך' מלשון דוממתי - השתקתי אותך מלצעוק. ולפי רשב"י הפסוק הזה הוא הבטחה לדורות - כמו ששם השתקתי אותך מלצעוק ואני נלחמתי עבורכם, כך יהיה בכל המלחמות שלכם - ה' ילחם לכם ובתנאי שאתם תחרישון מלדבר, תתפללו אלי ותיוושעו. **מתוק מדבש!**

ה' ילחם לכן ואתם תחרישון (יד', יד')

מובא במדרש: 'תחרישון - מלומר שירה'... ויש לשאול: אם כך אז מדוע בסוף הם כן שרו?

מסביר בספר 'יד יוסף' (הובא בשיעור הרב שלמה לוונשטיין שליט"א תשע"ד): מובא בחז"ל כי כאשר אויבי האדם נופלים לפניו שלא בזכותו אזי אין לו רשות לומר שירה. וכיצד יודעים? התשובה: אם הוא זוכה לראות את נפילתם בעיניו אזי זה בזכותו ואם הוא לא רואה במפלתם אזי זה לא בזכותו. וכמו אצל לוט שהצלתו הייתה בזכות אברהם שנאמר 'ויזכור א-לוקים את אברהם וישלח את לוט מתוך

ההפכה'. ולכן הוא נצטווה 'אל תבט אחרך'... ולכן משה אומר לישראל: אם 'לא תוסיפו לראותם' דהיינו אם לא תראו במפלתם אז 'ואתם תחרישון' ולא תוכלו לומר שירה. אבל בסוף הרי הם כן ראו בנפילתם שנאמר 'וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים' ואם כך, הנס נעשה בזכותם ולכן הם ראוים לומר שירה. **מתוק מדבש!**

ותקח מרים הנביאה אחות אהרון... (טו', כ')

מדוע נכתב שהיא 'אחות אהרון', ולא הוזכר גם משה? 'בכור שור': דרכה של התורה להזכיר את אחיה הגדול של אישה, כשמציין את שמה, כדוגמת 'בשמת בת ישמעאל אחות נבית' (בראשית לו', ג'). הרמב"ן זיע"א: משום שבשירת הים הוזכרו רק משה ומרים ולא הוזכר אהרון, רצתה התורה לכבדו וציינה את שמו בדרך כבוד, ש'מרים הנביאה' היא 'אחות אהרון', שהוא אחיה הגדול.

האלשיך הקדוש זיע"א: חז"ל אומרים (מגילה יד' ע"א) 'אמר רב: שהייתה מתנבאה כשהיא אחות אהרון ואומרת: עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל'. נבואה זו התגשמה רק כעת, לאחר שטבעו המצרים בים סוף. ולכן כשראתה שהתקיימה נבואתה, שהתנבאה בהיותה רק אחות אהרון, שהתנבאה על לידת משה, שיושיע את בני ישראל, לקחה את התוף בידה. במילים 'אחות אהרון' הדגישה התורה את נבואתה, בעודה אחות אהרון, טרם לידת משה.

הרש"ר הירש זצ"ל: ללמדנו שמעמדה בעם בין הנשים היה זהה למעמדו של אהרון בין הגברים. כדרך שהפיץ אהרון בין הגברים את הדברים שנאמרו למשה, כך עשתה מרים בין הנשים. **מתוק מדבש!**

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' א-לוקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמת כל חוקיו (טו', כו')

ויש לשאול: אם נאמר 'אם שמוע תשמע בקול ה' א-לוקיך' מדוע הוסיף 'והאזנת למצוותיו ושמת כל חוקיו' שזה לכאורה כפל לשון? מתרץ באופן נפלא רבנו יעקב אבוחצירא זיע"א בספרו 'פיתוחי חותם':

הקדמה: מובא בגמרא (שבת פח', א'): 'בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו שנאמר 'ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו' ויש לשאול: מי באמת גילה את הסוד הזה של הקדמת 'נעשה לנשמע' לישראל? הרי הגמרא לא אומרת תשובה? אומר ר' יעקב זיע"א: עם ישראל למדו זאת מהפסוק אצלנו אותו אמר הקב"ה למשה מיד לאחר שירת הים 'ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' א-לוקיך' ואם תשאל כיצד אנו ניכנס

להגדרה של 'שמוע תשמע'? התשובה היא בהמשך הפסוק: כאשר תקיימו בעצמכם לקיים את 'הישר בעיניו תעשה' לפני 'האזנת למצוותיו'. וזה הסוד של הקדמת 'נעשה לנשמע'. **מתוך מדגמ!**

ובציון 'הקדמה' מילתא דקד'חותא

למה בשפת התפילה כוללת ד ברכות וכו' 19?

התשובה: משום 'טירחא דציבורא' (16 וכו' 3 גמרא).

אם כן, מדוע הנה לנו 'נשמע כל חי' כנה ארוך?

התשובה: כיוון ש'נשמע כל חי' חביב עלינו.

ומהיכן רואים שהיא חביב עלינו?

התשובה: כי הרבה מציצים אל לבית הכנסת.

ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים (ד, טו)

מדוע נאמר לשון 'ממטיר לכם' ולא 'מוריד' או 'נותן'? ויש לומר ע"פ המובא בגמרא (תענית ט', ב') שבירידת הגשם 'אין בין טיפה לטיפה אלא כמלא נימא' אף טיפה לא נוגעת בחברתה. וזה מלמד שגם בפרנסה של האדם הקב"ה ממטיר לכל אדם את פרנסתו מלמעלה ואין טיפה אחת של פרנסה נוגעת בפרנסת חברו. **מתוך מדגמ!**

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הילחם בעמלק (יז, ט)

יש לשאול: מדוע דווקא יהושע נבחר להילחם בעמלק? מובא במדרש רבה (כו', ג') 'דבר אחר, למה ליהושע? אמר לו (משה ליהושע): 'זקנך (יוסף) אמר 'את האלהים אני ירא' (בראשית מב, יח) ובזה (עמלק) כתיב 'ולא ירא אלהים' (דברים כה, יח), יבא בן בנו שאמר 'את האלהים אני ירא' ויפרע ממי שנאמר עליו 'ולא ירא אלהים'. ומכאן ראינו עד כמה מועילים מעשי האבות לסייע לבנים. **מתוך מדגמ!**

רציון וסיפור - שירה מצולפת אחר...

אז ישיר משה ובני ישראל... (טו, א')

כיוון שהשבת היא 'שבת שירה' אבקש לשתף אתכם **בסיפור מופלא על 'שירה מעולם אחר'** (קובץ דרישה וחקירה הובא ב'דרשו'):

הסיפור הבא הוא סיפור 'טרי' יחסית, שהתרחש לפני כחודשיים ימים. בבית החולים 'מעייני הישועה' שבבני ברק שהה אז הרה"ג רבי יאיר ישראלי זצ"ל, שכיהן כראש ישיבת 'תפארת ישראל' בראשון לציון, עד שחלה ומצבו הלך והידרדר.

מדי יום ביומו הגיעו בני משפחה, תלמידים וידידים קרובים לבקרו, וראו את המאור הגדול שלאורו צעדו הולך ודועך...

ביום שלפני פטירתו, רבי יאיר כבר היה חלש מאוד, בקושי הצליח להוציא הגה מפיו. סביבו מכשירים שונים, פניו חיוורות כסיד וכל כולו כחוש ותשוש.

צוות מתנדבים - מנגנים הגיעו לשמח את לבו ולעודד את מצב רוחו, ואף הצליחו להעלות חיוך קל בזוויות שפתיו הדואבות...

לפתע, תוך מאמץ לא פשוט, פצה הרב את פיו ואמר משהו.

המנגנים התקרבו אליו כדי לשמוע מה ירצה, ושמעו אותו מבקש כי ישירו שיר בשפה הרוסית דווקא.

לנוכח הבקשה המוזרה נפערו עיני המנגנים בתדהמה, הם כלל לא ידעו כי הרב מחבב שירים בשפה הרוסית, זאת ידיעה חדשה אותה לא שיערו מעולם...

הם נעצו עיניים תמהות זה בזה, הם הניחו שאולי עקב חולשתו הגדולה הוא מבקש לעורר זיכרונות ילדות, או אולי, חלילה, דעתו אינה צלולה.

אלא שמבטו של הרב היה כה נחוש ומתחנן שהוא מבקש שירים בשפה הרוסית דווקא, והם החלו להעלות בזיכרונם שירים רוסיים שהכירו, וכשהחלו לנגנם - עלתה בת שחוק קלה על שפתיו...

כשסיימו את השיר הראשון, שב הרב יאיר וביקש שיר נוסף, גם הוא ברוסית דווקא. המנגנים נאלצו לדלות מירכתי מוחם שיר נוסף, וכשהצליחו - התחילו לנגנו.

גם כשסיימו את השיר השני שב הרב יאיר וביקש שיר נוסף ברוסית, וגם הפעם הצליחה קבוצת המנגנים לשלות מזיכרון מעומעם שיר רוסי ישן ולשוררו...

כשסיימו לשיר, בכוחותיו האחרונים משך הרב יאיר את הווילון המפריד בין מיטתו שלו למיטת שכנו, ולחש לחולה השוכב לצדו: 'נו, היה יפה? אהבת את השירים הללו? או אז התבררה התעלומה.

בבית החולים, באותם ימים נוראים, מיוסר בכאבים עזים ודואב עד אין סוף, מה שהדאיג את הרב ישראלי היה החולה הגלמוד, ישיש שעלה מרוסיה, ושכב לצדו באותו החדר. והיטב ידע, כי כשיעלו הצלילים הענוגים של הנעימות הרוסיות בחלל תהיה לשכנו קורת רוח בעומק שאול מצבו, וזה מה שהעסיק אותו עכשיו - על ערש דווי!

סיפור מדהים זה, אותו סיפר בנו בימי השבעה, מעמיד לנגד עינינו תמונה חיה וברורה של מסירות אמתית לזולת, של חסד אמתי וטהור תוך מאמץ לא קל, מתוך חשיבה מעמיקה על צרכי הזולת ורצון לסייעו.

גם כשאין כוחות, גם כשהמצב בכי רע, גם כשהחולי מתגבר, גם כשכל מילה דורשת מאמץ - המסירות לזולת חיה וקיימת, בוערת ומלהיבה, מחייבת ומאתגרת!

אחים יקרים! קראתי לסיפור הזה 'שירה מעולם אחר' כי כאשר יהודי שנמצא ברגעיו האחרונים עלי אדמות ומה שמעניין אותו כעת זה דבר אחד להנעים ליהודי אחר שנמצא בייסורים ושוכב לידו בחדר. שירה כזו עולה לשמים ומעוררת זכויות עצומות וישועות לכלל ישראל וזוהי משימתנו בעולם לראות תמיד עד כמה אני יכול להועיל לחבר, וכמו שראיתי פעם שצדיק נקרא על שם האות צ' ומדוע? כי הצורה של האות צ' היא של נ' כפופה המסמלת יהודי כפוף ומיוסר ועל גביו הוא נושא את האות י' דהיינו יהודי נוסף.

יהי רצון שנזכה להרבות ב'אהבת ישראל' ובזכות זה נזכה לגאולה שלימה ברחמים

ה' יזכנו, אמן! שבת שלום ומבורך!

לע"נ: אבי מורי ממוסר בן גזרה ז"ל ואמי מורתי גיטה בת מנטה ז"ל מו"ר חמי ר' עמרם בן רחל ז"ל / יעקב בן רבקה ז"ל / יהודית בת אסתר ז"ל תמר בת מו"ל ז"ל / מימון טפירו בן מו"ל טוב ז"ל רחל (רשל) בת נעימה ז"ל - יונה עזרא בן צ'חלה ז"ל

להצלחת: דקל מלכה - להצלחה / אורי ישראל - רפוש' סוזן בת ימנה - רפוש' / אהרון בן מסעודה - רפוש' דוריאן הודיה בת נעמי ונועם חן בת שולה - רפואה שלימה